

Звіт

декана історичного факультету Литовченка С.Д.
про роботу у 2020/21 навчальному році.

Шановні колеги!

Дозвольте стисло, щоб утриматися в рамках регламенту, повідомити про більш важливі події, які відбулися на факультеті протягом 2020-2021 навчального року.

Я, з вашого дозволу, зупинюся на тих моментах, які відповідають основним напрямкам Стратегій розвитку Університету. Традиційно ми починаємо з наслідків вступної кампанії 2021 року.

Історичні обставини вимагають почати не з традиційних наслідків приймальної кампанії, а з відомого усім форс-мажора, у якому ми з вами продовжуємо існувати з березня 2020 року. Карантинні заходи та обмеження значно ускладнили роботу зі студентами, але можна сказати, що колектив факультету з гідністю проходить ці випробування. Було достатньо швидко налагоджено дистанційне проведення курсів, координація роботи академічних груп, робота кафедр та навіть ради факультету. Треба вказати, що робота факультету була відмічена керівництвом університету, тому ніхто з викладачів та абсолютна більшість допоміжного персоналу не були переведені на так званий «простій». На частковий «простій» були переведені тільки один лаборант кафедри, один співробітник лабораторії та працівники деканату.

Карантин, на щастя, не вплинув на роботу приймальної комісії. Розпочнемо з бакалаврів. Нажаль, у цьому році ми не мали інформації, скільки місць надала держава на спеціальність 032 «історія та археологія». Але інші показники були скоріше негативні. Це, по-перше, дуже невдалий тест ЗНО, який учні в умовах карантину склали не досить гарно. Це й дивна політика міністерства, яке дозволяє відкривати нашу спеціальність в непрофільних вузах. Так, якщо у минулому році спеціальність 032 «історія та

археологія» пропонувало 38 навчальних закладів, то тепер таких пропозицій стало 52. Хочу вас привітати з гучною перемогою харківської освіти – тепер спеціальність 032 готують й в УПА (УЗП). Раніше я у доповідях неодноразово звертався до особливостей системи вступу, більше я цього робити не буду. Ця система живе своїм окремим життям та на зовнішні подразники не реагує.

Відповідальний секретар приймальної комісії Е.Ю. Захарченко запропонував слушне рішення щодо інформаційного ознайомлення абітурієнтів з невисоким балами (потенційний контракт) з умовами вступу та навчання на історичному факультеті ще до закінчення прийому заяв. Запропонована тактика перевершила наші сподівання. Приємним бонусом стало незначне зниження прохідного балу на спеціальність. Що дозволило нам отримати 50 бюджетних місця (минулий рік - 44).

Зрозуміло, що з таким невеликим бюджетом знову постає питання існування факультету як структурної одиниці університету, тому єдиний на цей час засіб рятування – це збільшення контрактного набору. Саме тут найбільше та абсолютне значення має робота приймальної комісії. Члени приймальної комісії, зробили майже неможливе, та загітували на історичний факультет 73 абітурієнти. Таким чином, ми отримали в цілому 117 абітурієнтів на першому курсі. Цей успіх виявився незвичним навіть в межах всієї країни.

Після декількох років спаду стабілізувалася кількість студентів на заочному відділенні - у цьому році їх також стало 14.

Загалом, на денне та заочне відділення, разом із зарахованими на другу вищу освіту, паралельну освіту та молодших спеціалістів, ми отримали 135 студентів, з яких - 56 бюджет та 74 контракт.

Вступ до магістратури у цьому році також відбувався не без проблем. Незважаючи на достатньо великий випуск бакалаврів – 60 особи, ми отримали тільки 17 бюджетних місць. Нажаль, така картина спостерігалася по всій країні та по більшості факультетів нашого Університету. Це призвело

до складної ситуації, коли до нас подали документи студенти з інших факультетів нашого університету. Крім того, ми отримали заяви й від абітурієнтів з інших вишів. До нас було зараховано 18 бюджетників та 10 контрактників на денне відділення та 1 бюджетник та 3 контрактника на заочне відділення. Крім того, вступна кампанія в магістратуру ще триває.

В цілому, як підсумок вступної кампанії 2021 року, в нас з'явилося 168 нових студента, з яких 76 бюджетників та 92 контрактників.

Це найбільша кількість абітурієнтів за останні п'ять років. Тому дозвольте відразу подякувати відповідальним секретарям та членам приймальної комісії цього року: Захарченко Євгену Юрійовичу, Шевченко Наталії Володимирівні, Піонтковський Христині Юрьівні та Сірик Тетяні Юріївні, які відчайдушно працювали майже без вихідних майже два місяці. Потрібно наголосити на професійній роботі предметних комісій: бакалаври – під керівництвом професора Волосника Юрія Петровича, магістри – професор Духопельников Володимир Михайлович, аспірантура – професор Посохов Сергій Іванович.

Якщо безпосередньо залучення абітурієнтів на факультет відбувається за участю приймальної комісії, то кількість заяв прямо залежить від профорієнтаційної роботи факультету в цілому. Можна сказати, що напрямки роботи зі школярами обрані вірно: треба згадати дні відкритих дверей, підготовчі курси, олімпіади, МАН, Турнір юних істориків, шкільні конференції: «Каразінський колоквіум» та «Різдвяні читання», Краєзнавча конференція зі шкільною секцією, гуртки для школярів в Музеях історії університету та Музею археології, участь школярів у археологічних експедиціях, соціальні мережі, поїздки викладачів до шкіл міста та області, співпраця з навчальними закладами, екскурсії школярів на факультеті, робота з вчителями історії на курсах підвищення кваліфікації, на зустрічах у рамках курсу «Методика викладання», під час проведення олімпіад тощо. В цих заходах бере участь більшість викладачів та співробітників факультету. **Карантин вплинув й на профорієнтаційну роботу факультету, тому деякі**

традиційні форми роботи не спрацювали, але з'явилися нові – значно зросла актуальність соціальних мереж, у яких наш факультет гідно представлений, за що треба подякувати Лабораторії історичної інформатики. Я з Євгеном Юрійовичем взяли участь у онлайн дні відкритих дверей, який проводив університет.

Карантин, нажаль, не дозволив нам провести агітаційну роботу на 4 курсі, як це було заплановано на минулому звіті, вважаю, що у цьому році все ж таки треба провести презентацію кафедр у восьмому семестрі

Перспективи набору. Поки що, на мою думку, перспективи досить сумні. Великий вплив на набір наступного року буде мати нововведення системи ЗНО, за яким абітурієнти повинні обов'язково складати 4 ЗНО, що, можливо, зменшить кількість абітурієнтів. Сподіваюсь, що таке бачення помилково.

Кадрова робота на факультеті.

Кадрові зміни протягом 2020/2021 н. р. на факультеті були достатньо позитивними. Відразу зазначимо, що станом на 01 вересня 2021 р. факультет не втратив жодної штатної одиниці ні серед НПП, ні серед допоміжного персоналу. Більш того, кількість посадових ставок за загальним (бюджетним) фондом фінансування на факультеті була приведена у відповідність до міністерських вимог.

Протягом минулого року зросли якісні показники кадрового складу факультету: на кафедрі історії Східної Європи прийшов зовнішній сумісник – д.і.н., професор Потрашков С.В., доцент цієї ж кафедри к.і.н. Єремєєв П.В. отримав вчене звання доцента. Звання доцента також отримала к.і.н. Кісельова Ю.А., доцента кафедри історії стародавнього світу та середніх віків, д.і.н. Карікова С.А. було переведено на посаду професора цієї ж кафедри.

До штатного розпису навчально-дослідної лабораторії Германно-Слов'янської археологічної експедиції історичного факультету було введено нову посаду - «археолог».

Навчальна робота.

Карантин вимушує, перш за все, згадати про дистанційне навчання. Саме карантин, а не вмовляння та навіть погрози адміністрації факультету, спонукав абсолютну більшість наших викладачів створити (самотужки або з допомогою колег) дистанційні курси по усім предметам першого семестру та по більшості предметів другого семестру.

Треба нагадати, що з початку вересня на факультеті розпочалися заняття за допомогою ZOOM. Лабораторія історичної інформатики повністю забезпечує роботу викладачів.

У 2020/21 н.р. на 2-4 курсах бакалаврату, та на 1 курсі магістратури факультету було проведено 4 ректорських (відтермінованих та поточних) контрольних робіт з різних навчальних дисциплін. За результатами контролю ми можемо дійти висновку, що засвоєння студентами знань протягом семестру відбувається послідовно та методично.

Було продовжено практику дистанційного поточного контролю. З цього приводу викладачам слід звернути увагу на підготовку завдань (за різними формами) до контролю та не зупинятися на удосконаленні методики їх проведення та оцінювання.

У 2020/2021 н.р. викладачами факультету було запропоновано 10 міжфакультетських дисциплін, з яких обрано студентами – 3.

Звертаючи увагу на успішність студентів історичного факультету, слід зазначити, що середній бал факультету (за результатами зимової та літньої заліково-екзаменаційної сесії у навчальному році) (за 5-ти бальною шкалою) складає:

1-й курс – 3,49 / 3,56

2-й курс – 3,90 / 3,53

3-й курс – 3,63 / 3,59

4-й курс – 3,87 / 3,53

1-й курс магістратури – 4,02 / 3,89

Середній показник по факультету – 3,74 / 3,59

Середній показник по Університету – 3,92 / 3,88

За загальною успішністю за всіма курсами факультету ми маємо 75% / 96%, за якісною – 25% / 35%.

Середні показники по Університету в цілому 89% / 92 % та 38% / 43% відповідно.

Практична підготовка здобувачів.

У весняному семестрі 2020/21 н.р. історичний факультет був одним з небагатьох в Університеті, який зміг провести літні навчальні археологічні практики з виїздами на бази в умовах карантину:

- смт. Більськ Полтавської області з 28 липня по 17 серпня 2021 р.

- с. Верхній Салтів Чугуївського району Харківської області з 25 червня по 15 липня 2021 р.

- с. Війтенки Богодухівського району Харківської області з 22 липня по 11 серпня 2021 р.

Практика на базі Музею археології для першого курсу проходила у змішаній формі з 25 червня по 15 липня 2021 р.

На **другому курсі музейно-архівна практика** проходила за кафедрами у дистанційній формі з 25 червня по 15 липня 2021 р.

На третьому курсі студенти проходили краєзнавчу практику також у дистанційній формі.

Хотілося б відзначити, що фінансування баз практик з боку Університету є, у певній мірі, задовільним.

Аудит.

У цьому році факультет пройшов чергову перевірку внутрішнього аудиту Системи забезпечення якості (у дистанційній формі). За результатами перевірки до кафедр факультету було висловлено **8 зауважень**. У зв'язку з цим, хотілося б звернути увагу на основні проблемні питання, на яких комісія зупинялася під час перевірки, це: несвоєчасне ведення документації

кафедр, застарілі НМК та робочі програми курсів, відсутність окремих видів документації.

Задля підготовки до внутрішнього аудиту СУЯ та за результатами перевірки на факультеті було проведено два розширені навчально-методичні семінари за участі представників Управління якості освіти Університету.

Наукова робота

Стратегії розвитку Університету:

2.2 "Випускник Каразинського" - яким керує С. І. Посохов, у рамках цього проекту за участі викладачів саме нашого факультету вже створено колективну монографію, присвячену університетським подіям останніх 28 років. Сподіваємося, що до святкування 215 річчя монографію вже буде надруковано. Крім того, саме у цьому проекті наші викладачі розробляють вимоги до компетенцій, якими повинні оволодіти наші студенти та інші.

Ще до одного проекту "Модернізація музейного комплексу", яким також керує С.І. Посохов, мають безпосереднє відношення обидва наші музеї та центр краєзнавства імені Тронька.

До цього треба додати, що працівники факультету, перш за все деканату, активно співпрацюють з керівниками інших проектів, яких загалом нараховується 40.

За якісним кадровим складом показник історичного факультету вже протягом тривалого часу один із найкращих у цілому в університеті. На сьогодні частка науково-педагогічних працівників, що мають наукові ступені та вчені він становить 100 %.

Кількість статей, опублікованих співробітниками факультету у 2020 р. - 75 статей. Для порівняння 2019 р. – 99 статей. в у 2018 р. – 98, .2017 р., – 132, у 2016 р., – 127, а у 2015 р., – опубліковано 201 статтю. То ж ми пишемо з кожним роком менше, проте, сподіваюся, краще.

Відповідно до звітів, які подали кафедри та структурні підрозділи, у виданнях, які включені до бази Скопус та Web of Science, цього року

опубліковано 5 статей (Посохова Л. Ю, Посохов С. І., Станчев М. Г., Миколенко Д. В., Токарев А. М.), у 2019 р. – 6.

Окрім статей, наші колеги писали рецензії на різного роду наукові видання. За минулий рік було підготовлено 10. У 2019 - 18 таких рецензій.

У 2020-2021 рр. співробітниками факультету, згідно зі звітами кафедр, було опубліковано 15 монографій:

1. Домановский А. Історія цивілізації. Україна. Том 1. Від киммерійців до Русі (X ст. до н. е. — IX ст.)
2. Ред. С.Б. Сорочан, А.Н. Домановский, О.А. Ручинская Оксфордское руководство по изучению раннего христианства
3. Кол. Авторів / Посохов С. І. Медицинский факультет Каразинского университета 1805 – 1820 годов
4. Куделко С. М., Посохов С.І. та ін. Высшая школа Харьковщины: 80-е годы XX – начало XXI века (воспоминания, интервью, документы).
5. Посохов С.И. та ін. Профессия – историк / Отв. ред. О.В. Воробьева. — 2-ое изд.
6. Каплин А.Д., Петровский В.В. Земли родной минувшая судьба: Решетилровка и её окрестности в середине XVII – начале XX вв.
7. Д. Каплін Де дорога, там і шлях: Драбинівка на шляхах і роздоріжжях історії
8. Гол. ред.: С. М. Куделко Скрижалі історії Харкова. Т. 1
9. Куделко С. М. та ін. Вкарбовані в літопис науки
10. Чернявский Л. С. Профсоюзы и «мировая закулиса».
11. Чувпило О.О Махатма. У полоні чар Ганді.
12. Сорочан С. Б. Ромейское царство. Книга для чтения по истории Византии. В 3 ч. Ч. 3

13. Мартемьянов А. П. Ветераны римской армии — магистраты и жрецы в Нижней Мезии: монография; Алексей Павлович Мартемьянов: биобиблиография, интервью, воспоминания.

14. Бердута М. З. Сторінки мого життя. Спогади і роздуми

15. ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ. Пам'яті К. Е. Гриневича».

Навчально-методичні видання та підручники цього року представлені такими працями:

1. Кушнарьов С.С. Південне порубіжжя Речі Посполитої та Московського царства наприкінці XVI – на початку XVIII ст. Методичні рекомендації до спеціального курсу

2. Єремєєв П. В. Сектантство в Росії (XVII –початок XX ст.): методологія вивчення, історіографія та джерела : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.

3. Любавський Р. Г. Історія повсякденного життя в Україні у 1917-1991 рр. Методичні рекомендації до спеціального курсу

Протягом 2020-21 рр. кафедрами факультету було проведено і організовано 10 конференцій, круглих столів, семінарів минулого тощо.

1. Міжнародний польовий семінар «(II Міхеєвські читання), присвячені 120-річчю початку досліджень салтівської археологічної культури в Україні»

2. 12 міжнародна конференція «Проблеми історія та археології України»

3. III Міжнародний круглий стіл «Інформатизація архівної справи: архівні інформаційні ресурси у динамічному розвитку цифрового середовища та задоволенні потреб користувачів (до Міжнародного тижня архівів)»

4. Міжнародний науковий семінар «У пошуках обличчя міста»
5. IV Наукові читання пам'яті професора Володимира Івановича Кадеєва: «АНТИЧНИЙ СВІТ І СЕРЕДНІ ВІКИ»
6. IV Італійсько-Українська Наукова Зустріч «Україна-Італія: археологія і формування просторів історичної пам'яті»: віртуальна конференція з нагоди Дня італійських наукових досліджень у світі
7. Круглий стіл «Інфраструктура як чинник модернізації Центрально-Східної Європи у «довгому ХІХ столітті»
8. XII Луньовські читання.
9. Міжнародна наукова конференція "Балкани в міжнародних відносинах: від пізньої античності до епохи глобалізації"
10. ХХ Кирило-Мефодіївські читання, присвячені 175 -річчю Харківської болгаристики

У 2020-2021 рр. структурними підрозділами факультету було організовано 8 виставок:

1. «Університетські скарби: колекції Каразінського ХІХ – ХХІ ст.»
2. Віртуальна виставка «Університетські скарби: колекції Каразінського ХІХ – ХХІ ст.»
3. Віртуальна виставка «М. І. Костомаров: життя, творчість, пам'ять»;
4. Віртуальна виставка до 175-річчя від Дня народження І. І. Мечникова
5. Виставка до Дня Гідності та Свободи.
6. Віртуальна вистава «Університетські весілля в ХІХ – ХХ ст.»
7. «У пошуках археологічних пазлів. До 120-річчя відкриття салтівської культури»

8. «Підсумки польових археологічних досліджень».

Можна нагадати, що карантин дещо уповільнив підписання угоди університету з італійським університетом Ванвітеллі про партнерство за Еразмус+, в якому беруть участь кафедри нашого університету.

Студенти історичного факультету традиційно беруть участь та посідають призові місця в різних конкурсах, наукових проектах.

- У грудні 2020 р. студентка 3 курсу Варвара Кабаргіна стала переможницею YOUTH ESSAY PRIZE COMPETITION: THE FIFTH CALL Understanding Association Agreements between the EU and Ukraine, Moldova and Georgia від 3DCFTAs. Її есе «The Culture of Memory of the Second World War — the Common Denominator of Ukraine and Europe» було відзначено журі грошовою премією серед 57 робіт авторів з України, Молдови, Грузії віком до 30 років.

- У лютому 2021 р. студентка 3 курсу Варвара Кабаргіна стала переможницею Всеукраїнського конкурсу наукових, науково-дослідницьких проєктів студентів, аспірантів «Зберігаючи пам'ять про Голокост» і посіла II місце.

- 11 червня відбулося нагородження переможців районного етапу конкурсу "Молода людина року" у 2021 році. Переможницею в номінації "Студенти (курсанти) закладів вищої освіти III-IV рівня акредитації" стала Влада Сабадаш.

Ще одним цікавим та плідним напрямом роботи є організація наукових семінарів, круглих столів то колоквіумів:

- 14 квітня 2021 р. о 13.40 на платформі ZOOM відбувся міжкафедральний колоквіум молодих учених з історичної урбаністики: «Жити у місті: трансформація просторів і стилів життя. Від античності до сучасності

Щорічно проводяться традиційні міжнародні конференції молодих вчених:

- 74-а Міжнародна конференція молодих вчених «КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ»;
- Міжнародна краєзнавча конференція молодих учених.

Під час цих заходів наукові доповіді студентів та аспірантів факультету неодноразово були відзначені іменними преміями (М. С. Дрінова, А. Г. Слюсарського, П. Т. Тронька, П. Ф. Луньова та інші).

Активно та плідно працюють студентські наукові гуртки факультету. Наразі їх 8. Регулярно (переважно – раз на місяць) проходять їхні засідання. В цьому році вони були в онлайн форматі.

Аспірантура та докторантура.

У цьому році ми отримали одно бюджетне місце, крім того, до нас вступив один контрактник.

Студентське життя

На факультеті успішно функціонує студентське самоврядування. В жовтні 2020 р. студента 1 курсу магістратури Супруна Максима було переобрано на посаду голови Студентської ради факультету. Кожного року оновлюється склад студентської ради. За останні роки завдяки студентській раді було поживавлено роботу профілю Instagram факультету та створено телеграм-канал, який надає важливу та актуальну інформацію студентам. Крім того, влітку 2020 року було створено телеграм-канал для першокурсників, щоб тримати з ним зв'язок дистанційно.

Змінився і склад Профспілки студентів історичного факультету. У жовтні 2020 р. на посаду голови профспілки було обрано Антона Воробйова, студента 2 курсу.

Останні декілька років гарною традицією стала організація студрадою разом з профкомом факультету «Кубка історичного факультет з мініфутболу», в якому беруть участь, як студенти, випускники, так і викладачі факультету.

Щорічно збільшується число студентів, які проживають у гуртожитку. Наразі їх близько 195 осіб. Минулого року університетом був орендований гуртожиток текстильного коледжу, в якому проживають і наші першокурсники.

Успішно функціонує інститут кураторства.

На сам кінець я хочу подякувати колективу факультету і особливо колегам по деканату за творчий та відповідальний підхід справи.

Із вдячністю приймаю критику, зауваження та пропозиції.